Raad voor Sociaal Domein Duiven
meedoen mogelijk maken

Gemeente Duiven
T.a.v. College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 6
6920 AA DUIVEN

Duiven, 19 juni 2025

Ons kenmerk: 2025-002/TS/KS/vf
Uw kenmerk :
Betreft : gevraagd advies op de Voorjaarsnota 2025

Geacht College,

Op verzoek van wethouder Overduin brengt de Raad voor Sociaal Domein Duiven een advies uit over de Voorjaarsnota 2025.

Met zorg en betrokkenheid hebben wij kennisgenomen van de plannen in de Voorjaarsnota 2025, waarin onder andere bezuinigingen worden aangekondigd op voorzieningen en initiatieven die direct de kracht van onze samenleving raken: de inzet van inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties, wijkraden, buurtverenigingen en ondernemers.

In het collegeprogramma '*Omzien naar elkaar in Duuve; samen maken wij het mogelijk'* (november 2023) is 'omzien naar elkaar' benoemd als kernwaarde. Deze belofte van verbondenheid, zorg en samenwerking vormt de ruggengraat van het gemeentelijk handelen, zeker nu Duiven voor ingrijpende financiële keuzes staat. Juist in tijden van schaarste wil het college trouw blijven aan deze waarde.

Hoewel inwoners uitgenodigd zijn om mee te denken over de aangekondigde bezuinigingen, bleef in de ogen van de Raad voor Sociaal Domein Duiven een brede respons tot nu toe uit. Mogelijk voelden niet alle inwoners zich voldoende bereikt of aangesproken. Daarnaast zou een korte quickscan bij kunnen dragen aan het signaleren van de zorgen van diegenen die wellicht niet inspreken, maar wél geraakt worden. Omzien naar elkaar begint immers bij luisteren en het creëren van ruimte voor een oprechte dialoog.

Onbegrip over bezuinigingen, ondanks positief financieel perspectief
De Voorjaarsnota 2025 laat, ondanks de moeilijke context, een positief begrotingssaldo van één miljoen euro zien. Tegen deze achtergrond is het moeilijk uit te leggen dat juist nu bezuinigd wordt op sociale initiatieven die de onderlinge verbondenheid versterken. Deze spanning roept vragen op. Is het, gezien de financiële ruimte, werkelijk noodzakelijk om juist op deze posten te bezuinigen? En hoe verhoudt dit zich tot de belofte om naar elkaar om te zien?

Het college en de gemeenteraad willen de komende jaren de herijking van het sociaal domein doorvoeren volgens het gekozen scenario C.

Leidende principes als richting voor verandering
In de Voorjaarsnota worden de uitgangspunten voor deze complexe aanpak tot 2040 benoemd.

1. Wij kunnen het als gemeente niet alleen. Wij benutten de kracht van onze inwoners, verenigingen, organisaties en ondernemers om de ondersteuning en zorgverlening goed en blijvend aan te kunnen bieden.
2. Wij zetten in op het normaliseren. Dat betekent dat wij hulp geven, passend bij de behoefte (en leefomgeving) van onze inwoners en wij zorgen ervoor dat er in het sociaal domein een balans is tussen elkaar helpen en ondersteuning van de gemeente. We maken keuzes om deze ondersteuning betaalbaar te houden. Wij hebben één integrale toegang voor zorg en veiligheid en achterliggende vangnetten voor zorg en veiligheid.
3. Wij zetten in op preventie, op ondersteuning en zorgverlening dichtbij, duurzaamheid, divers woningaanbod, voor een veilige en groene leefomgeving en wij werken gebiedsgericht.
4. Wij geven ruimte om het anders werken te leren door pilots in wijken te organiseren.

Wij accepteren de consequenties van het anders werken en volharden hierin.

Het college stelt in de Voorjaarsnota om op weg te gaan naar een blijvend betaalbaar zorgstelsel. Dit vraagt om investeringen, kosten voor de baten.
Om deze opgave uit te kunnen voeren, is (tijdelijk) extra inzet nodig (in de jaren 2026, 2027 en 2028) van

a. een ervaren senior consulent ter ondersteuning van het werken volgens de bedoeling van scenario C;
b. van een wijkwerker ten behoeve van het omzien naar elkaar (sterke inwoners);
c. van een ervaren procesontwerper/-veranderaar ten behoeve van de implementatie van een sterke lokale toegang.

De Raad voor Sociaal Domein Duiven onderschrijft de noodzaak van de tijdelijke inzet. Dit soort grote wijzigingen gaan immers niet vanzelf en vragen om een actieve aanpak. Datzelfde vraagt ook om een extra inzet vanuit inwoners, ondernemers en verenigingen, maar ook van maatschappelijke organisaties. Deze zijn van wezenlijk belang om deze cultuuromslag mede inhoud te geven.

De Raad voor Sociaal Domein Duiven vindt dat de navolgende bezuinigingen haak op de te realiseren doelstelling staan.

- De subsidie aan het Dorpshuis Groessen volledig afbouwen.
- Schrappen van het aanjaagbudget voor de uitwerking van de dorpsvisies van Loo, Groessen en het wijkontwikkelingsplan Duiven-West.
- Schrappen van het uitvoeringsbudget voor de dorpsgesprekken en het stimuleren en verder brengen van (grotere) initiatieven uit de samenleving.
- Schrappen van het subsidiebudget voor Kleur Uw Buurt
- Stopzetten van de subsidiering voor de wijk- en dorpsraden.
- Korten op Santé Partners.
- Bezuiniging op het bibliotheekwerk.

Bovenstaande verenigingen en instellingen zijn hard nodig voor het realiseren van de herijking van het sociaal domein. In de samenleving gaan veranderingen ook niet vanzelf en vragen om een actieve aanpak vanuit de Duivense samenleving.

Blijf trouw aan wat Duiven sterk maakt
De kracht van Duiven ligt in de gemeenschapszin; in de inzet van vrijwilligers, de betrokkenheid van de inwoners, de veerkracht van verenigingen, maatschappelijke organisaties, wijkraden, wijkverenigingen en ondernemers. Juist in tijden van verandering en onzekerheid is deze betrokkenheid van onschatbare waarde.

Wat deze bezuinigingsvoorstellen extra pijnlijk maakt, is het feit dat tegelijkertijd een groter beroep op deze groepen wordt gedaan. Inwoners wordt gevraagd meer verantwoordelijkheid te nemen. Ook verenigingen, maatschappelijke organisaties, wijkraden, buurtverenigingen en ondernemers worden geacht tekorten in de publieke voorzieningen op te vangen. Het schrappen van steun aan deze groepen raakt dan ook niet alleen de begroting, maar het fundament van onze samenleving. En daar doet het college nu juist een beroep op.

Is het niet verstandiger om van deze bezuinigingen af te zien? Kan het gemeentebestuur écht uitleggen waarom, ondanks de beschikbare middelen, toch dit thema geraakt wordt? Niet alleen de inwoners, ondernemers en verenigingen, maar ook maatschappelijke organisaties laten hierover hun zorgen horen. Overigens zet de Raad voor Sociaal Domein Duiven grote vraagtekens bij de hoogte van de vermelde bedragen: in 2027 - € 300.000 tot 2031 - € 900.000. Op basis van de demografische ontwikkelingen zal de zorgvraag toenemen en dan toch zo'n grote besparing. Wat betekent dit voor de hoeveelheid hulp en hulpmiddelen?

Daarnaast plaatst de Raad voor Sociaal Domein Duiven een aantal kanttekeningen bij de onderstaande bezuinigingen:

- Stopzetten van de subsidie voor reguliere peuters.
  - Bezuinigingen op OAB-inzet zijn pijnlijke keuzes in het preventieve aanbod. Deze zijn op een later moment terug te zien in meer problemen/jeugdhulpvragen.
  - Bovendien staat dit haaks op de bezuiniging op preventieve beleid.
- Het volledig stoppen van de subsidie voor leerlingbegeleiding.
  - Bezuinigen op leerlingbegeleiding zal op den duur leiden tot een toename van jeugdhulpvragen.
- Afschaffen van tolkdiensten.
  - Bezuinigingen zullen leiden toe miscommunicatie en verkeerde besluitvorming.
    - Fouten in de dienstverlening door onvoldoende of onjuiste vertalingen.
    - Belemmering in de participatie.
- Efficiency maatregelen bij alle maatschappelijke begeleiding.
  - Bezuinigingen kunnen leiden tot
    - problemen bij de inschrijving bij de gemeente, het aanvragen van een BSN-nummer, zorgverzekering en bankrekening.
    - miscommunicatie bij de voorlichting over de rechten en plechten. Dit kan leiden tot misverstanden en problemen bij de inburgering.
    - toegang tot de zorg. Zorgtoegang is essentieel voor kwetsbare groepen en dit kan leiden tot gezondheidsrisico's en hogere kosten op termijn.

- Korting van 10% op Santé Partners.
  - Bezuinigen op de Sante Partners staat haaks op de doelstellingen van de herijking van het sociaal domein. Met het stimuleringsbeleid wordt preventie mogelijk gemaakt; bezuinigen daarop kan de aanspraak op dure hulp tot gevolg hebben.
- Korten van € 10.000 op het budget eenzaamheid.
  - Bezuinigingen op het budget eenzaamheid kunnen leiden tot duurdere zorg en is vanuit de gedachte '*omzien naar elkaar'* onwenselijk.
- Plafond mantelzorgwaarderingen: een bezuiniging van € 10.000.
  - Bezuinigen op de mantelzorg staat haaks op de herijking van het sociaal domein. Bij de herijking van het sociaal domein spelen mantelzorgers een cruciale rol.
- Bezuiniging van € 25.000 op het beschikbare budget voor SMI.
  - Bezuinigen op het budget SMI zal leiden tot een toename van het aantal jeugdhulpvragen en het aantal indicaties voor voor-en vroegschoolse educatie. Dit zal elders in de kosten teruggezien worden.

Kansrijke toepassing van beleid: benut de kracht van de samenleving
De Raad voor Sociaal Domein Duiven steunt de gekozen aanpak om in de Blijfwijk de kernwaarde concreet vorm te geven. Daarom adviseert de Raad voor Sociaal Domein Duiven het college om dit beleid ook toe te passen waar deze waarde al diep verankerd is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het Dorpshuis Groessen, de Dorpsraad Loo of de Buurtvereniging De Woerd. Dit is het levende bewijs van saamhorigheid en verbondenheid. Zij kunnen als voorbeeld dienen hoe de bestaande kracht te benutten en het beleid nog dichter bij de leefwereld van de inwoners te brengen.

Geef inwoners ruimte, maar laat de publieke verantwoordelijkheid niet los
De Raad voor het Sociaal Domein Duiven vraagt het college nadrukkelijk de aandacht voor één specifiek voorstel uit het geheel, namelijk voorstel 18: 'Samenwerking en privatisering vinden wij een goed initiatief'. Wij plaatsen hier echter een belangrijke kanttekening bij.

Wees terughoudend met de privatisering in het sociaal domein
Hoewel de Raad voor Sociaal Domein Duiven de achterliggende intentie begrijpt en het streven naar efficiëntere zorgprocessen waardeert, betekent privatisering het structureel overdragen van overheidstaken aan marktpartijen. Daarmee verschuift niet alleen het eigenaarschap van de taak, maar verdwijnt ook het directe publieke toezicht. De gevolgen hiervan zijn zichtbaar in andere domeinen. Denk bijvoorbeeld aan de energiemarkt: Ooit was dit een publieke nutsvoorziening, inmiddels gefragmenteerd, minder transparant en met afgenomen publieke grip. Het sociaal domein mag deze weg in onze optiek niet volgen.

Ook minder vergaande vormen van marktwerking, zoals liberalisering via een openbare aanbesteding, vragen om behoedzaamheid. Hoewel de overheid formeel verantwoordelijk blijft, leidt deze aanpak tot concurrentie tussen aanbieders met als doel scherpere tarieven en hogere kwaliteit. In theorie een wenselijke ontwikkeling, maar in de praktijk blijkt de keerzijde groot. De Wmo-thuiszorg illustreert dit: faillissementen, discontinuïteit in de zorg en onzekerheid voor kwetsbare inwoners. Dit heeft geleid tot maatschappelijke onrust en een toenemend verlangen naar publieke heroriëntatie.

Een gebalanceerd alternatief: het open house-model
De Raad voor Sociaal Domein Duiven ziet in het open house-model als een kansrijke benadering die ruimte biedt aan de keuzevrijheid van de inwoners, terwijl de gemeente de regie behoudt. Binnen dit model stelt het gemeentebestuur vooraf heldere voorwaarden op, inclusief kwaliteitseisen en tarieven. Alle zorgaanbieders die hieraan voldoen worden toegelaten. Nieuwe aanbieders kunnen zich tijdens de looptijd aansluiten. Zo ontstaat een stelsel waarin meerdere gekwalificeerde aanbieders naast elkaar bestaan. De inwoner kiest, passend bij zijn persoonlijke zorgbehoefte, de aanbieder die het beste bij hem past. De gemeente blijft daarbij verantwoordelijk voor het bewaken van de kwaliteit en continuïteit. Cruciaal hierbij is een effectief contractmanagement en een constructieve, voortdurende dialoog met aanbieders.

Advies
De Raad voor Sociaal Domein Duiven vraagt zich af of er voldoende ruimte is om het beleid dat in scenario C geschetst wordt daadwerkelijk van de grond te trekken. Wij adviseren het college dan ook om dit spanningsveld serieus te nemen en de voorgestelde keuzes te heroverwegen. Daarnaast verzoeken wij het college de hoogte van de ingeboekte besparing op de geïndiceerde zorg te heroverwegen en toe te zeggen dat dit niet ten koste gaat van de noodzakelijke zorg en hulpmiddelen. Verder adviseren wij om de bezuiniging op de hierboven genoemde posten te heroverwegen, omdat deze bezuinigingen tot hogere kosten zullen leiden, dan wel haaks op de voorgenoemde herijking van het sociaal domein staan. Wij adviseren ook om de gekozen aanpak in de Blijkwijk toe te passen op andere wijken en buurtverenigingen. Tot slot adviseren wij het college de mogelijkheid tot samenwerking via het open house-model te onderzoeken en indien mogelijk toe te passen.

Wij verzoeken het college dit advies voor de behandeling van de Voorjaarsnota 2025 ter kennisneming aan de gemeenteraad aan te bieden.

Met vriendelijke groeten,
Raad voor Sociaal Domein Duiven

J.P.M. Seijsener
Voorzitter